

BOTSKOP in de klas

lessuggesties om rond deze voorstelling
aan de slag te gaan in de kleuterklas

Fijn dat je met je klas naar BOTSKOP komt kijken!

We geven je graag enkele ideeën en suggesties om met de kleuters rond deze voorstelling aan de slag te gaan in de klas, zowel voor als na de voorstelling.

Voor de voorstelling

Voor sommige kleuters zal dit het eerste theaterbezoek zijn.

Ze kennen de codes van het theater nog niet. Alles is nieuw en spannend.

Daarom is het goed om met hen even stil te staan bij wat komen gaat:

- **Waar** gaan we heen?
Hoe gaan we ernaar toe?
Wat kunnen we verwachten?
- Bij de start van de voorstelling wordt het even **donker in de zaal**. Dit betekent dat het gaat beginnen.
- Er zullen in het theater **kinderen uit andere klassen of scholen** zijn.
- Tijdens de voorstelling **kijken en luisteren** we naar wat er op het podium gebeurt.
- Na de voorstelling geven we **applaus** om de acteurs te laten weten dat we het goed of leuk vonden.

Laat jullie verder verrassen door wat komen gaat.

Veel plezier met BOTSKOP!

Na de voorstelling

Het is fijn en voor de kleuters ook nodig om na de voorstelling nog even stil te staan bij wat ze gezien en gehoord hebben.

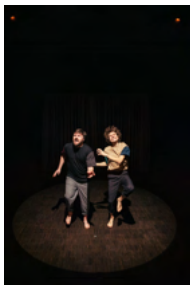
Hier enkele suggesties om in de klas rond BOTSKOP te werken.

Je vindt er tips om met de kleuters te ontdekken, te verbeelden, te babbelen en uit te pluizen.

1. HET VERHAAL - niet op voorhand aan de kleuters verklappen a.u.b.

Wat hebben we gezien?

Overloop het verhaal van BOTSKOP aan de hand van de scènefoto's. Je vindt de foto's groter als bijlage.

1. Dit zijn Lander en Thomas.
Lander en Thomas zijn broers.
Maar ze lijken niet op elkaar.
Lander is altijd vrolijk.
Thomas is nooit vrolijk.
Volgens Lander heeft Thomas een probleem.

2. Misschien heeft Thomas ergens pijn?
Wie pijn heeft, krijgt een pleister.
Of een verband.

3. Waar doet het pijn?
Hier? Nee.
Hier? Nee.
Hier? Nee.

4. Hier!
De pijn zit in zijn hoofd!
Maar....
is het pijn?

5. Het is geen pijn!
Het is 'zijn'!
Thomas is niet altijd vrolijk.
Thomas is niet altijd blij.
Dat is geen probleem, dat is gewoon: hij.

2. De liedjes

BOTSKOP is een muzikale voorstelling.

Er worden verschillende liedjes gezongen in de voorstelling:

- dit is mijn broer
- wat is er mis met mij?
- als ik boos ben
- er is niets mis met mij

Het is fijn om de liedjes te gebruiken bij de naverwerking met de kleuters.

Je kan ze op spotify herbeluisteren. Zoeken op 'BOTSKOP Landers Severins en Thomas van Caenegehem' en je vindt ze zeker terug!

3. Ik voel mij...

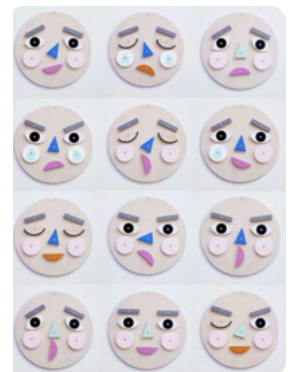
Ga in gesprek met de kleuters over emoties.

Als ik me goed voel, wat voel ik dan? Wat doe ik dan?

*vrolijk
zin om dingen te doen
plezier maken
zin in lekkers en leuke dingen
samen dingen doen*

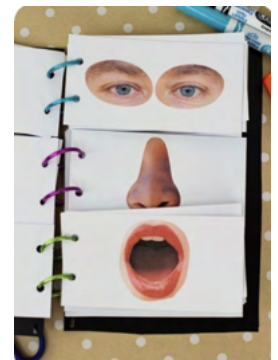
En wat als ik me niet goed voel? Wat voel ik dan?

*verdriet
verveling
boos
geprikkelde
alleen willen zijn
weinig lachen
veel huilen
nergens zin in*

Maak een samen [gevoelsboek](#) of een [gevoelskaart](#).

Het is eerst en vooral gewoon fijn om gekke gezichten te maken. Maar het kan ook dienen om de kinderen te laten vertellen hoe ze zich voelen en zo een gesprek op te starten.

Gevoelens herkennen

Boots een emotie na met een gezichtsuitdrukking.
Laat de kinderen kijken en tekenen welke emotie ze zien.
Laat hen vervolgens de emoties die ze getekend hebben zelf nabootsen.
Dit kan ook voor de spiegel, waarbij kinderen zelf een emotie nabootsen voor de spiegel en dan tekenen wat ze zien.

4. Waar doet het pijn?

Als je je niet goed voelt, als je bang bent of boos... of verdrietig... dan kan je dat soms ook voelen in je lichaam. In je hoofd...voel ik dat dan ook echt in mijn lichaam?

hoofdpijn

buikpijn

niet kunnen slapen

5. Wat kan helpen?

Als je boos bent... lucht het op om eens écht luid te roepen?

Ga met de klas naar buiten en ga samen eens heel luid roepen.

Of wil je liever kloppen en slaan?

Hou een heus kussengevecht in de refter/turnzaal!

Helpt knuffelen als je verdrietig woelt?

Maak een knuffelhoekje in de klas.

Of de troost van je allerliefste knuffel?

Laat de kinderen hun favoriete knuffel meebrengen en aan elkaar voorstellen.

Of brengt de natuur je tot rust?

Ga samen liggen in het gras en kijk naar de wolken. Of maak een wandeling in het groen.

Wat helpt nog om een moeilijke emotie uit je lijf te krijgen?

6. Tegenstellingen

Thomas en Lander zijn heel verschillend.

Meer nog... ze lijken wel tegengesteld.

Tegengesteld? Wat is tegengesteld?

Leer de kleuters over tegenstellingen aan de hand van deze voorstelling:

Blij - verdrietig

zwart - wit

Vrolijk - Boos

ziek - gezond

Kennen de kleuters er nog? Tegenstellingen?

7. Moeten we altijd vrolijk zijn?

Of is het ook ok om niet vrolijk te zijn?

Wie is er altijd vrolijk?

En wie is er altijd boos?

Kan dat eigenlijk? altijd vrolijk zijn? Of altijd boos?

En doet het soms deugd om eens goed boos te zijn?

Hoe voel jij je als een ander boos of verdrietig is?

Bijvoorbeeld je vriendje, of je papa, mama, broer of zus.

Gebeurt dat soms? Of misschien vaak?

Lijk jij meer op Lander of meer op Thomas?

En jouw mama/papa? Op wie lijken die?

Voer voor een filosofisch gesprek met de kleuters en meteen ook een opening om eventuele zorgen of moeilijkheden bespreekbaar te maken.

Heeft een kleuter het moeilijk met zichzelf of met een situatie thuis?

Dan kan je, naast zelf een luisterend oor, troost en steun te bieden ook terecht op [dit platform](#). Dit is speciaal ontwikkeld voor Kinderen van Ouders met Psychische Problemen (KOPP).

Verder in deze lesmap vind je enkele boeksuggesties voor kinderen van ouders met psychische problemen.

8. Meer emoties dan vier

Deze voorstelling gaat over emoties. Hoe Thomas en Lander zich voelen en hoe verschillend dat dat is.

Wat zijn gevoelens?

Bang-boos-verdrietig-blij. Daar kan je mee starten.

Maar er zijn veel meer emoties dan die 4.

Probeer samen met de kleuters te verkennen welke emoties ze nog kennen, naast die 4.

Denk aan trots, jaloezie, dapper, kalm, verlegen,

onzeker, zenuwachtig....

Soms kan je emoties horen.

Hoe klinkt blij?

En hoe klinkt boos?

En welk geluid past bij verdriet? Of bij angst?

9. Niemand is hetzelfde

Als we naar elkaar kijken, dan zien we er al allemaal anders uit.

Lang haar, kort haar, kleur haar, kleur ogen, kleur huid, krullen, geen krullen, groot, klein, sproeten, geen sproeten, jongen, meisje...

Laat de kinderen naar elkaar kijken en de ander tekenen. Maak zo een heel groot klasportret van je bonte, diverse klasgroep.

Als van 'van buiten' allemaal anders zijn, dan is dat 'van binnen' niet anders.

De ene houdt van dansen of springen, de ander kijkt liever rustig in een boek.
De ene zingt luid, de ander stiller.
De ene durft veel, de ander minder.
De ene is meestal rustig en kalm, de ander vaak enthousiast luid.
De ene voelt zich snel alleen, de ander voelt zich nooit alleen.
De ene wordt heel rap boos, de ander bijna nooit.

Verder in deze lesmap vind je enkele boeksuggesties om met kleuters over gevoelens en hun binnenkant te praten.

Maar misschien is het een idee om het tijdens het dagelijks kringmoment even over de binnenkant van de kinderen te hebben. Hoe voel jij je vandaag? Dit kan heel eenvoudig door de kinderen op een 'gevoelskaart' te laten aanduiden hoe ze zich die dag voelen.

Is de kring te 'onveilig' voor veel kinderen? Dan bijvoorbeeld bij het binnenkomen in de klas ook een dankbaar moment.

Hang een afbeelding aan de klasdeur waarop verschillende emoties staan. Ga als leerkracht aan de deur staan, verwelkom elk kind individueel in de klas waarbij het kind op de afbeelding kan aanduiden hoe het zich voelt vandaag. Als leerkracht kan je daarop antwoorden met een knuffel, een vuistje, een high five, een schouderklopje, een vraag, een bemoedigend woord...

Het kan even duren om zo'n routine geïnstalleerd te krijgen en het zal voor sommigen wat tijd vragen om eraan te wennen... maar uiteindelijk zal iedereen hier de vruchten van plukken. Jij kan tonen dat je er voor hen bent, de kinderen voelen zich gehoord en gezien.

10. Boeken

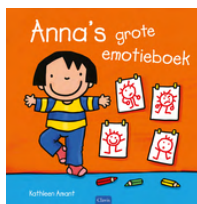
GEVOELENS

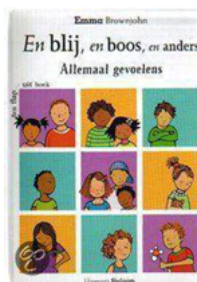
Wat schilt er met je ?
voel jij je goed in je pel ?

Daantje het vulkaantje
Mandy Langbroek

Anna's grote emotieboek
Kathleen Amant

En blij, en boos en anders.
E. Brownjohn

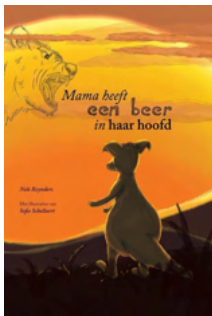
Als verdriet op bezoek komt.
Eva Eland.

Waar geluk begint.
Eva Eland

OUDER MET PSYCHISCHE MOEILIKHEDEN

Mama heeft een beer in haar hoofd.
Nele Reynders

Mijn mama is moe.
Floor Cartens

Een doosje sneeuw.
An Swerts en Eline van Lindenhuizen

Papa is paars / Mama is groen
Juliette Meijer

Zebra.
Arlette Einhorn

Op zoek naar nog meer kinderen boeken voor kinderen van een ouder, die het psychisch moeilijk heeft? [Hier](#) en [hier](#) vind je er nog enkele.

TEGENSTELLINGEN

Fiep in tegenstellingen.
Fiep Westendorp.

Tegenstellingen.
Roald Dahl.

Hallo tot ziens.
Delphine Chedru.

CREDITS

Van en met:	Thomas Van Caeneghem en Lander Severins
Coaching:	Tom Ternest
Dramaturgie:	Myrthe van Velden
Co-productie:	SPINRAG, Schouwburg de Klap, Grof Geschud
Foto:	Noortje Palmers
Lesmap:	Katrien De Bruycker
Illustraties lesmap:	pinterest

BIJLAGEN

